

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 183/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. G. K., K., Ing. Š. C., K., a Ing. I. L., K., zastúpených advokátom JUDr. M. K., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo V/40/2010 z 29. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. G. K., Ing. Š. C. a Ing. I. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. decembra 2011 doručená sťažnosť Ing. G. K., Ing. Š. C. a Ing. I. L. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo V/40/2010 z 29. septembra 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľov proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 11/2010 z 5. mája 2010, ktorým tento potvrdil uznesenie Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cb 22/2004 zo 4. decembra 2006 o pripustení zámeny účastníka konania na strane navrhovateľa tak, že z konania vystúpila spoločnosť P. správ. spol. a. s. v likvidácii, a na jej miesto vstúpila spoločnosť T., a. s.

Podľa názoru sťažovateľov najvyšší súd nedostatočným spôsobom odôvodnil napadnuté uznesenie, pretože sa v ňom zaoberal iba jedným z viacerých namietaných dôvodov prípustnosti dovolania, a to konkrétne, že žalobca – spoločnosť P. správ. spol. a. s. v likvidácii, v konaní nemala spôsobilosť byť účastníkom konania [§ 237 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)].

Najvyšší súd však úplne vynechal sťažovateľmi v dovolaní uvedené dôvody, podľa ktorých:

- Nebol podaný návrh na začatie konania (návrh na zmenu účastníkov), čo je dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. e) OSP a zároveň inou vadou postihujúcou konanie podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP, pretože *„prvostupňový ako aj odvolací súd rozhodovali o návrhu navrhovateľa (P. správ. spol. a. s. v likvidácii), a nie o návrhu toho na koho boli práva prevedené (T., a. s.) a to aj napriek tomu, že navrhovateľ už stratil spôsobilosť byť účastníkom konania - zanikol a predsa súd rozhodoval o jeho návrhu.*

Spoločnosť T., a. s. teda nebola tým, kto navrhol zmenu účastníka na strane navrhovateľa, ale tým kto so vstupom vyjadril súhlas, čo však z procesného hľadiska nie je a ani nemôže byť návrhom.“

- *Rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP, keďže «Skutočnosť, že situácia (nie včasné rozhodnutie súdu o zámene účastníka na strane navrhovateľa) bola spôsobená nečinnosťou súdu nemožno „napraviť“*

d'alším porušením zákona. Pokiaľ takýmto postupom súdu mala byť spol. T., a. s. poškodená, môže si uplatniť náhradu vzniknutej škody voči štátu zákonom predpísaným postupom.».

3. Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Najvyšší súd(...) uznesením sp. zn. 1 Obdo V/40/2010 zo dňa 29. 9. 2011 porušil právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1, 152 ods. 4 Ústavy(...)

Ústavný súd zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu(...) sp. zn. 1 Obdo V/40/2010 zo dňa 29. 9. 2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie. (...)

Sťažovateľom sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia, ktorú je Najvyšší súd(...) povinný zaplatiť ich právnemu zástupcovi do jedného mesiaca od dňa doručenia tohto nálezu.“

4. Najvyšší súd v podstatnej časti napadnutého uznesenia sp. zn. 1 Obdo V/40/2010 uviedol, že *«Vzhľadom na námietku dovolateľov a taktiež s prihliadnutím na ust. § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p., dovolací súd skúmal, či prípustnosť dovolania nie je daná ust. § 237 O. s. p.*

Dovolací súd sa pritom osobitne zamerlal na tvrdenie dovolateľov, že žalobca -spoločnosť P. správ. spol., a. s. v likvidácii, v prejednáwanej veci nemala spôsobilosť byť účastníkom konania.

Z obsahu spisu sa zisťuje, že uvedená spoločnosť ako postupca uzavrela dňa 23. mája 2005 so spoločnosťou T., a. s., ako postupníkom zmluvu o postúpení pohľadávky, predmetom ktorej bolo postúpenie pohľadávky v celkovej výške 923 495,- Sk (30 654,42 eur) s príslušenstvom z titulu nároku na náhradu škody spôsobenej žalobcovi neoprávneným priznaním a vyplatením uvedenej peňažnej sumy s tým, že za škodu zodpovedajú žalovaní 1), 2) a 3).

Dňa 27. septembra 2005 podal žalobca návrh na zmenu účastníka konania na strane žalobcu z dôvodu postúpenia pohľadávky s tým, že postupník so zmenou a vstupom do konania na miesto žalobcu súhlasil.

Dňom 3. decembra 2005, t. j. pred rozhodnutím súdu prvého stupňa o návrhu na zmenu účastníka na strane žalobcu, bol žalobca vymazaný z obchodného registra, v dôsledku ktorej skutočnosti stratil spôsobilosť byť účastníkom konania.

V prejednávanej veci ide o prípad, ktorý Občiansky súdny poriadok ako základný predpis civilného procesu výslovne neupravuje. Pre posúdenie námietky dovolateľov je preto na mieste vychádzať z účelu a základného poslania občianskeho súdneho procesu. Z procesného hľadiska je súd povinný svojou činnosťou zabezpečiť výkon spravodlivosti tak, aby nedošlo k jej odopretiu (denegatio iustiae). Je teda povinný zabezpečiť výkon spravodlivosti aspoň v rozsahu zabezpečenia ústavných práv (čl. 46 a nasl. Ústavy SR).

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy každý má právo domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Účelom citovaného článku ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Právo zaručené čl. 46 ústavy umožňuje každému, aby sa po splnení predpokladov ustanovených zákonom stal účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd musí osobe (právnickej aj fyzickej) umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nález II. ÚS 132/02).

V danej veci žalobca mal v čase začatia konania nesporne spôsobilosť byť účastníkom konania, rovnako zmluvu o postúpení pohľadávky uzavrel so spoločnosťou T., a. s., v čase, keď bol riadne zapísaný v obchodnom registri, a teda na postupníka prešli práva a povinnosti z predmetnej pohľadávky. Žalobca existoval, a teda mal spôsobilosť byť účastníkom konania aj v čase podania návrhu na zmenu účastníka v konaní, kedy súčasne s podaním tohto návrhu vyjadrila súhlas so vstupom do konania spoločnosť T., a. s.

O zmene účastníka podľa § 92 ods. 2, 3 O. s. p. rozhoduje súd, ktorý tomuto návrhu vyhovie, ak sa preukáže naplnenie podmienok tvoriacich hypotézu právnej normy upravujúcej procesné nástupníctvo.

Postup súdu podľa tohto ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nie je dotknutý skutočnosťou, že žalobca po podaní návrhu, ale ešte pred rozhodnutím súdu o jeho návrhu na zmenu účastníka, zanikol.

Súd je totiž pri svojom rozhodovaní riadne podaným návrhom na zmenu účastníka konania so súhlasom postupníka viazaný a iný formálno-procesný postup (zastavenie

konania podľa § 107 ods. 4 O. s. p. z dôvodu zániku právnickej osoby), by bol ako v rozpore s ust. § 92 ods. 2, 3 O. s. p., a tiež čl. 46 ods. 1 a nasl. Ústavy(...), pretože by tomu, kto splnil podmienky, zabránil stať sa účastníkom konania. Takýto postup by v konečnom dôsledku znamenal aj porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (odňatie možnosti spoločnosti T., a. s., konať pred súdom).

Pre tieto dôvody, ako už dovolací súd vyslovil vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, účinky návrhu s prejavenu vôľou vstúpiť do konania, pre ktorý vstup zákonné podmienky boli splnené, nemôžu závisieť od následného výmazu doterajšieho žalobcu z obchodného registra.».

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

6. Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

7. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

8. Sťažovatelia namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s ďalšími článkami ústavy uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté ich dovolanie proti uzneseniu krajského súdu o prípustnosti zmeny účastníkov konania na strane žalobcu. Pochybenie vidia v nedostatočnom odôvodnení, arbitrárnosti, ako aj nesprávnej aplikácii zákona, resp. ústavy.

9. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu sa nevyznačuje zjavnou neodôvodnenosťou, arbitrárnosťou, pričom argumentácia sťažovateľov uvedená v sťažnosti nie je spôsobilá spochybníť správnosť záverov najvyššieho súdu, ktoré tento vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo odôvodnil.

10. Pôvodný žalobca v čase uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky (23. mája 2005), ako aj ním podaného návrhu na zmenu účastníkov konania na strane žalobcu (27. septembra 2005) existoval a nesporne bol spôsobilý byť účastníkom konania.

11. Následný zánik spoločnosti výmazom z obchodného registra (v danom prípade 3. decembra 2005), a teda strata spôsobilosti byť účastníkom konania ešte pred samotným rozhodnutím súdu o návrhu (v danom prípade 4. decembra 2006), ktorý spĺňa všetky náležitosti, sám osebe nezavaruje súdy o takomto návrhu rozhodnúť, resp. rozhodnúť o ňom iným procesným postupom (napríklad zastavením konania); obzvlášť citlivo v prípadoch, ak na základe takéhoto návrhu môže nadobudnúť práva (a povinnosti) iná osoba.

12. Najvyšší súd jasným a zrozumiteľným spôsobom vysvetlil, prečo považoval pôvodného žalobcu – spoločnosť P. správ. spol. a. s. v likvidácii, za účastníka konania a prečo považoval jeho návrh za riadne podaný, o ktorom mal povinnosť rozhodnúť (s. 6 ods. 3 napadnutého rozhodnutia, pozn.). Zároveň tým vylúčil, že by rozhodnutie bolo postihnuté inou vadou [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP], resp. spočívalo na nesprávnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP]. Za týchto okolností ústavný súd preto nemal dôvod do uznesenia najvyššieho súdu zasiahnuť.

13. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2012